

Nowa odmiana wierzby kruchej (*Salix fragilis* L.)¹⁾.

Eine neue Varietät der Knackweide.

Wierzba krucha (*Salix fragilis* L.) należy do wierzb naogół mało zmiennych pokrojowo. Zmiany dotyczą głównie kształtu lub barwy liści; znane są odmiany, jak: *angustifolia* Wimmer, *latifolia* Anders, *discolor* Kerner, *concolor* Neill. Rehder (6) przytacza inne, bardziej cenne odmiany: *v. bullata* Spaeth oraz *v. decipiens* Anders. Znane są też dość liczne krzyżówki z innymi gatunkami wierzb, a zwłaszcza z *Salix alba* L., z którą daje najbardziej znaną krzyżówkę *Salix Russeliana* Willd. (= *S. alba* × *fragilis*).

Wierzba krucha, rozpowszechniona w całej prawie Europie, Azji Mniejszej, na Kaukazie i umiarkowanej Syberji, nie jest gatunkiem, któryby się wyróżniał specjalnymi walorami dekoracyjnymi, czyniącymi go niezbędnym w parkach. Naturalnie, że w parkach, założonych na dużych przestrzeniach, gatunek ten można i należy stosować narówni z innym materiałem drzewiastym do sadzenia w miejscach obojętnych widokowo, będących na drugim planie. Jest to gatunek częsty w środkowej Europie, a specjalnie może w Polsce po wsiach przy drogach i nad wodami, pospolita jest zwłaszcza krzyżówka — *Salix Russeliana*, częsta również w miastach. Chętnie sadzą ją na wsiach dla materiału opałowego, jaki daje przy częstem ogławianiu.

Jeżeli dotychczasowe odmiany i formy wierzby kruchej nie odznaczają się cechami, któreby je kwalifikowały do rzędu specjalnie ozdobnych i godnych najszerszego rozpowszechnienia w parkownictwie, to podkreślić należy, że odnaleziona ostatnio odmiana wierzby kruchej może zająć w naszych parkach miejsce uprzywilejowane, przeznaczone tylko dla wyjątkowo pięknych drzew; ogólny habitus jej korony daje postać kulistą, tak pożądaną dla oka przy zmianie linii architektonicznej w parkownictwie nowoczesnem.

¹⁾ Praca ta ukazała się w jęz. niem. w *Mitteilungen der Deutschen Dendrol. Gesellschaft*. 1935.

Prof. Hryniewiecki w ostatniej swej pracy (5) opisuje niezmiernie interesującą wierzbę kruchą o kulistej koronie, która pospolicie występuje na Żmudzi, a zwłaszcza przy drogach i osiedlach ludzkich w okolicach Kretynki, gdzie autor widział ją jeszcze przed wojną światową. Wierzby te wpływają nawet na zmianę krajobrazu Żmudzi zachodniej.

Wierzba kulista według prof. Hryniewieckiego powstała jako mutacja.

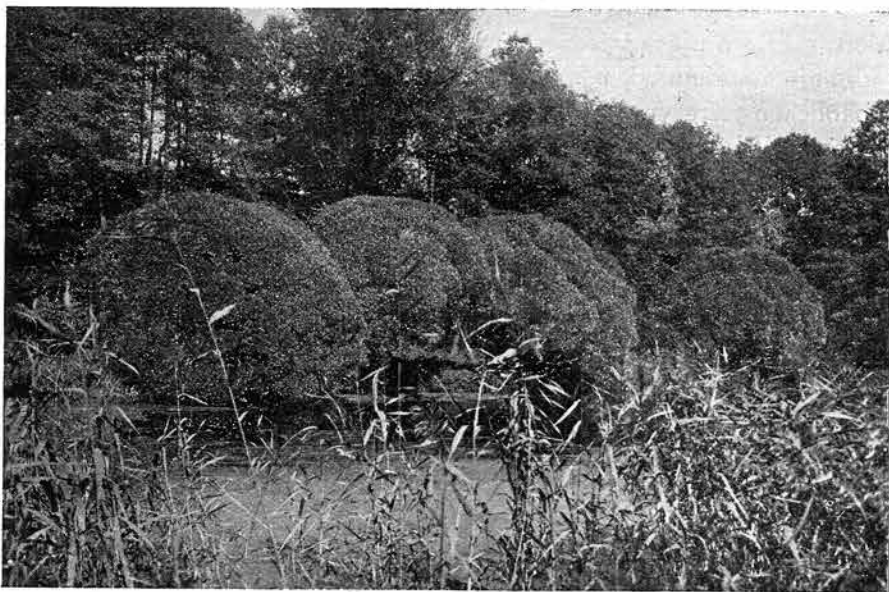
W roku 1785 według świadectwa W. Gadona (3) została ona sprowadzona do Telszewskiego powiatu ze Szwecji, stąd rozpowszechniła się na Żmudzi i dotarła na Łotwę. Dr. Lakschewitz z Libawy, jako dobry znawca wierzb, powątpiewa w to, by wierzba kulista mogła pochodzić ze Szwecji, ponieważ wierzba krucha według niego w Szwecji nie rośnie; jest on zdania, że odmiana ta powstała na miejscu. Djaгноza łacińska nowej mutacji, która nazwana została przez prof. Hryniewieckiego *sphaerica*, brzmi: „Ramosissima, ramis omnibus ex partibus regulariter dispositis, habitu globoso; forma solum masculina“.

Wcześniejszą wzmiankę o tej samej wierzbie z Kurlandji, lecz pozbawioną znaczenia naukowego, zamieścił w r. 1915 C. Buettner (1) w *Mitteilungen d. D. Dendrologischen Gesellschaft*. Podał on mianowicie fotografię tej wierzby, nie dając jednak ani opisu ani nazwy. Jak można sądzić z tej fotografii, jest to piękny, około 50-letni okaz o kulistej koronie, osadzonej nisko na pojedynczym pniu.

Obserwacje własne.

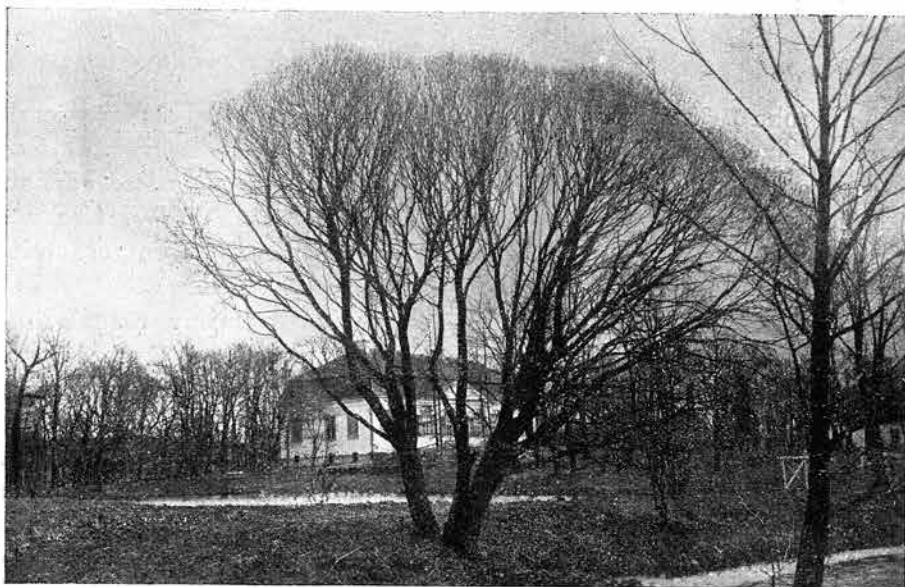
W roku 1933 znalazłem cztery okazy pręcikowe tej samej wierzby w parku hr. Potulickiej w Oborach pod Konstancinem (ryc. 1) i zająłem się bliższem jej opracowaniem. Okazuje się, że jest to odmiana o cechach wybitnie różniących ją od zwykłej *Salix fragilis*. Cechy te występują nie tylko w budowie korony, ugałęzieniu, ale dotyczą także budowy kwiatów pręcikowych.

Wierzba kulista posiada pień, często już u nasady rozgałęziony na dwie lub więcej odnóg; rzadsze są pnie pojedyncze. Grubość pojedynczych pni dochodzi do 30 cm. Każdy konar rozgałęzia się na wysokości 0.5 m. Cechą charakterystyczną tej wierzby są liczne gałązki najwyższych rzędów, które dają mniej więcej jednakowy przyrost na długość, silniejszy tylko w młodości, w starszym okresie życia przyrost ten nie przekracza 20 cm. Dzięki licznym wyższym rzędom rozgałęzień i zanikowi głównych osi otrzymujemy korony szerokie, niekiedy szersze niż wyższe. Wysokość dochodzi do 6 m, podczas gdy ich rozpiętość nawet do 9 m. Kąty odchylenia gałęzi i gałązek zamykają się w granicach od 20 do 45 a nawet 60°. Silna tendencja do wytwa-

Fot. R. Kobendza.

Ryc. I. *Salix fragilis* L. v. *sphaerica* w pełnym ulistnieniu w Oborach pod Warszawą.

Fot. R. Kobendza.

Ryc. 2. *Salix fragilis* L. v. *sphaerica* pojedynczy okaz w bezlistnym stanie w Oborach pod Warszawą.

rzania dużej ilości rozgałęzień, zwłaszcza w wyższych rzędach decyduje o powstaniu koron kulistych. Korona nie jest jednostajnie wypukła, lecz posiada powierzchnię pagórkowatą, co wywołane jest tendencją gałęzi drugiego lub trzeciego rzędu do wytwarzania zaokrąglonych form w rozgałęzieniach najwyższych rzędów. (ryc. 2).

Gałązki najmłodsze oliwkowo-szare, połyskujące, cienkie, krótkie, liczne i bardzo łamliwe w nasadach, starsze ciemno oliwkowe z brązowo-czerwonawym odcieniem. Rozgałęzienia, jak zwykle u wierzb, są sympodialne. Odmiana nasza często nie zrzuca na zimę zaschniętego pędu szczytowego lecz dopiero wiosną, gdy zostaje on zepchnięty przez rozwijający się pęd z najwyższej położonego bocznego pączka, umieszczonego poniżej zaschniętego pędu.

Pączki u nowej odmiany są drobniejsze, okrągławe i mają niewyraźne podłużne żeberka, wynikające z nieznacznego spłaszczenia pączka, a zwłaszcza samej łuski. U *Salix fragilis* przeciwnie pączki są większe i żeberka na łusce pączkowej są wyraźniejsze, dość silnie spłaszczone, łuski mniej połyskujące, barwy oliwkowo-brązowej lub czerwonawej. Szczytowy pączek u *Salix fragilis* jest zwężony lecz płaski, u odmiany kulistej jest zaokrąglony i spłaszczenia brak. Pączki w obu wypadkach są nieco łukowato zgięte, mniej więcej przystają do łodygi. Poniższa tabelka uwidacznia różnice w wielkości pączków, oraz długości i grubości najmłodszych gałązek u obu wierzb:

	Długość pączków	Grubość pączków	Długość gałązek	Grubość gałązek
<i>Salix fragilis v. sphaerica</i>	2—5 mm max 7 mm	1—1·8 m max 2 mm	4·1—14 cm max 17 cm	1·5—2 mm max 2·8 mm
<i>S. fragilis</i>	3·2—10 mm max 11·7 mm	1·5—3 mm max 4·4 mm	25—50 cm	4·2—5 mm

Tab. 1.

Rozwijające się z pączków liście u odmiany *sphaerica* są pokryte na brzegu rzadkimi włoskami; na stronie spodniej i górnej zupełnie gładkie, silnie błyszczące i lepkie. Liście całkowicie rozwinięte są ciemniejsze i pozbawione włosków, blaszki ich są węższe i nieco krótsze, wszystkie wyraźnie piłkowane o unerwieniu zabarwionem na kolor różowy, szczególnie na młodych okazach, podczas gdy u *Salix fragilis* liście są szersze, dłuższe, piłkowane w środkowej i górnej lub tylko w górnej części, a niekiedy nawet całobrzegie, obficie na brzegu bla-

szki od spodu i na nerwach w młodości orzęsione, później zupełnie nagie, mniej połyskujące i lepkie.

Liście u wierzby kulistej rozwijają się o kilka dni wcześniej i wcześniej też opadają.

Bazie pręcikowe u wierzby kulistej są krótsze, długość ich waha się od 1 do 2, wyjątkowo dochodzi do 3 *cm*. Pręciki zebrane po 2, nitki pręcikowe do 5 *mm* długie, w dolnej części pokryte krótkimi włoskami. Przysadki wklęsłe, pokryte rzadkimi lecz dość długimi włoskami. W szczycie przysadka jest zwężona i na końcu przytępiona. Miodniki 2 wyraźne i dość grube, niejednakowej wielkości. Os bazi pokryta krótkim i rzadkim kutnerem. U *Salix fragilis* bazie pręcikowe dochodzą do 3 *cm* długości, rzadziej do 4. Pręciki również po 2 na nitkach do 7 *mm* długich, okrytych w dolnych częściach licznymi i długimi włoskami, 2—3 razy dłuższymi niż u kulistej, stąd bazie u *Salix fragilis* są bardziej szare; miodniki są mniejsze i cieńsze, os bazi pokryta gęstym i dłuższym kutnerem.

W anatomicznej budowie obu wierzb zachodzą różnice tylko ilościowe, przejawiające się w tem, że u *Salix fragilis* widzimy grubsze słoje rocznych przyrostów drewna i kory. U wierzby kruchej uwydatnia się też dobrze sklerenchyma w korze pierwotnej i łyku wtórnym, gdzie występuje zawsze w pęczkach dłuższych i szerszych niż u kulistej, gdzie te same elementy są drobniejsze zarówno w korze pierwotnej jak i w łyku wtórnym; w tem ostatniem zwłaszcza pęczki sklerenchymatyczne złożone są z kilku zaledwie komórek.

Hodowane w wodzie w mieszkaniu obie wierzby zachowują się nieco odmiennie. *Salix fragilis* rozwija dość grube białe korzenie przybyszowe, podczas gdy odmiana kulista daje korzonki wyraźnie cieńsze, barwy czerwonej.

Rozmnażamy wierzbę kulistą tak samo jak większość wierzb — przez sadzonki. Sadzonki łatwo się przyjmują i dają przyrosty roczne do 1 *m* wysokości. Już w pierwszym roku widać tendencję do tworzenia równorzędnych rozgałęzień; z każdym rokiem ich przybywa i wreszcie widzimy duże zagęszczenie gałązek wyższych rzędów, dających nieznaczne przyrosty. Równocześnie ze stopniowem rozgałęzieniem wierzba ta przyjmuje kulistą postać.

Jak wynika z powyższego opisu między typową *Salix fragilis* a nową opisaną jej odmianą istnieją nietylko pokrojowe różnice. Jak mnie łaskawie poinformował prof. Hryniewiecki, djagnozę swą zmuszony był ograniczyć właściwie tylko do kształtu korony wobec braku odpowiedniego materiału porównawczego, zielniki z okazami tej wierzby zaginęły bowiem w czasie zawieruchy wojennej. Powyższą djagnozę należy uzupełnić następującymi cechami: Cienkie gałązki z dro-

bnemi pączkami są oliwkowo-szare. Młode listki na brzegu i od spodu rzadko owłosione, silnie połyskujące. Bazie pręcikowe są krótsze (1—2 cm), łuski i osy pokryte krótkimi i nielicznymi włoskami. Miodniki dwa, grubsze, niejednakowej wielkości.

Pełna diagnoza łacińska brzmiałaby jak następuje:

Salix fragilis L. v. *sphaerica* Hryniewiecki et Kobendza. Truncus ab initio ramosissimus, ramis omnibus ex partibus regulariter dispositis, habitu globoso; forma solum masculina. Ramis junioribus olivaceo-griseis, tenuibus 4—14 cm (max 17) longis, 1.5—2 mm (max 2.8) latis, gemmis parvis 2—5 mm (max 7) longis, 1—1.8 mm (max 2) latis. Foliis junioribus ad marginem et subtus subsericeis, lucentibus. Amentis masculinis brevioribus (1—2 cm), squamis et axi pilis brevibus et raris hirsutis. Nectaria duo crassiora dimensione inaequali. In Samogitia et Lettonia occidentali ad vias saepe culta, ubi e Suecia anno 1785 introductum esse decitas. In Poloniam prope Varsoviam (dominium Obory) e Samogitia introducta est.

Salix fragilis v. *sphaerica* przypomina odmianę *bullata* Spaeth, przytoczoną przez Rehder'a (6). Krótka atoli djagnoza nie pozwala na dokładniejsze ich porównanie, brzmi ona bowiem dosłownie: „A compact subglobosa bush (S. b. Hort.)“, zawiera więc pewne podobieństwo pokrojowe z naszą, niewiadomo jednak jak ono daleko sięga.

Co do rozmieszczenia geograficznego wierzby kulistej, to dziś jeszcze nic pewnego powiedzieć nie można. W sprawie samego pochodzenia wierzby kulistej ze Szwecji, zakwestjonowanego przez dr. Lakschewitz'a, zauważyć należy, że według Hegi'ego (4) zasięg *Salix fragilis* dochodzi do 65° szerokości północnej, czyli obejmuje południową Szwecję, przeto i powstanie nowej mutacji na tym obszarze byłoby możliwe. Jeżeli wierzba ta ze Szwecji przedostała się na Litwę, stąd na Łotwę i do Polski, to jest wysoce prawdopodobne, że odnajdzie się w Finlandji, Estonji i na Białorusi, a możliwe, że będzie też i w Prusach Wschodnich. Stanowiłoby to dość zamknięty w sobie obszar nad Bałtykiem. W Niemczech wierzba ta najprawdopodobniej nie rośnie, gdyż dotychczas zwróconoby na nią uwagę.

Okazy z Kretyngi, z Obór pod Warszawą, jak również jeden z Poznańskiego, o którym piszę poniżej, są pręcikowe. Trudno w tej chwili przesądzać, czy wszystkie, rosnące na Żmudzi lub Łotwie wierzby tego pokroju należą wyłącznie do pręcikowych.

W obecnym stanie naszych wiadomości o występowaniu *Salix fragilis* v. *sphaerica* w Polsce znamy następujące stanowiska:

1. Według pracy prof. B. Hryniewieckiego okazy takiej wierzby rosną w Nowogródku (wiadomość podana przez autora z zastrzeżeniem).

2. W Oborach pod Warszawą rosną obok siebie nad stawem 4 okazy. Nie przekraczają one 6 m wysokości i tworzą od strony południowej piękne kuliste korony. Jedne rozwidlają się od samej nasady, inne mają początkowo pojedynczy pień, a rozgałęzienie występuje dopiero na pewnej wysokości. Pnie w dolnych częściach dochodzą do 30 cm grubości. Sprowadzone one zostały przez Krystynę hr. Potulicką przed 30-stu laty ze Żmudzi.

3. Dyrektor A. Wróblewski był łaskaw podzielić się ze mną wiadomością, że taką samą wierzbę widział w kwietniu b. r. przy drodze we wsi Luciny, prowadzącej od szosy Kórnik-Śrem, za lasem fundacji Kórnickiej, zwanym Czmoń. Okaz ten około 20-letni nie różni się zupełnie od okazów rosnących w Oborach pod względem budowy korony, jak to wynika z relacji Dyr. Wróblewskiego. Liście i kwiaty pręcikowe są takie same jak u okazów oborskich, jak to wynika z porównania materiału zielnikowego.

Wartość dekoracyjna.

Jak widać z powyższego opisu wierzba kulista posiada wielkie walory dekoracyjne i może konkurować z powodzeniem z kulistymi odmianami innych gatunków. Wierzba nasza, dając już niekiedy u podstawy rozgałęzienia najniższych stopni, nadaje się ze wszech miar do sadzenia w parkach, specjalnie nad wodami. Jej wartość pejzażowa jeszcze może być podniesiona przez sadzenie w towarzystwie wierzb płaczących *Salix elegantissima*, *S. alba v. vitellina*, *S. alba v. vitellina pendula nova*, *S. babylonica*, lub drzew piramidalnych, jak: *Populus pyramidalis*, *Quercus pedunculata v. pyramidalis*, *Populus Simonii fastigiata* i innych. To też winna ona znaleźć zastosowanie nade wszystko w naszych parkach i ogrodach.

Z niemniejszym powodzeniem możemy też użyć jej jako drzewa alejowego w naszych parkach. Nowa odmiana wierzby może też powiększyć kolekcję drzew, stosowanych do obsadzania szos i traktów. W tym wypadku grozi jej tylko zniszczenie przez ludność z racji nisko osadzonej korony. Można by ewentualnie sadzić ją tylko w tych okolicach, gdzie ludność ocenia znaczenie drzew przydrożnych i ma dla nich pewien kult.

Naturalnie wierzba kulista może być stosowana jako drzewo pojedyncze rzucone w trawniku lub też grupami po 3 i więcej w obszernych trawnikach. W grupach takich jeden okaz od drugiego winien się znajdować w odległości co najmniej 5 m, aby dać możliwość rozwinięcia się w całej pełni koronie.

Jako pojedyncze drzewo może też być użyta wierzba ta i w mniejszych ogródkach w narożach parkanów. Wypełni ona wówczas swą

koroną wolną przestrzeń naroża. Dla uzupełnienia wystarczy posadzić w pewnym oddaleniu od niej kilka niższych krzewów ozdobnych, które na tle tej wierzby mogą wyglądać specjalnie pięknie. Można by też z powodzeniem zastosować ją przy obszernych wjazdach i wejściach. Wierzba kulista jest piękna nie tylko w okresie sezonu wegetacyjnego, bogato okryta liściem, ale także i zimą po zrzućeniu liści (ryc. 3). Korona skąpana w blaskach słońca lśni złotem w gęstwinie błyszczących pączków i gałązek, co nie może być rzeczą obojętną przy wywoływaniu efektów barwnych w parkach. Słowem wierzba ta może mieć zastosowanie w przeróżnych kombinacjach architektonicznych.

Fot. R. Kobendza.

Ryc. 3. *Salix fragilis* L. v. *sphaerica* w stanie bezlistnym w Oborach pod Warszawą.

Dając dokładniejszy opis kulistej odmiany wierzby kruchej, miałem na oku nie tylko cele naukowe, ale i praktyczne, pragnąłbym bowiem, aby wierzba ta stała się znaną i powszechnie kultywowaną w Polsce, bowiem ze wszelkich miar na to zasługuje.

LITERATURA.

1. Buettner Carl. Kurland. Mitt. d. Dendrologischen Gesellschaft 1915.
2. Flora Polska T. II. Akademia Um. Kraków 1921.
3. Gadon Włodzimierz. Statystyka Xięstwa Żmudzkiego. Paryż 1839.

4. Hegi Gustaw. Illustrierte Flora v. Mittel-Europa. B. III. Monachjum.
5. Hryniewiecki Boleslaw. Tentamen Florae Lithuaniae. Archiwum Nauk Biologicznych Tow. Nauk. Warsz. T. IV. Warszawa 1933.
6. Kobendza Roman. Eine neue Varietät der Knackweide. Mitt. d. D. D. Gesellsch. 1935.
7. Rehder Alfred. Manual of cultivated trees and shrubs. New York 1927.

ZUSAMMENFASSUNG.

Die Wuchsform der Knack- oder Bruch-Weide (*Salix fragilis* L.) ist im allgemeinen wenig veränderlich. Dagegen treten öfter Veränderungen in der Blattform und der Blattfarbe auf.

Prof. B. Hryniewiecki (5) hat eine interessante Varietät der Knackweide von kugeliger Kronenform beschrieben, die für das Landschaftsbild von West Samogitien (Żemajtija) charakteristisch ist und besonders häufig an Wegen und Siedlungen in der Umgegend von Kretingen (Kretinga) vorkommt. Diese Varietät ist keine Kopfweide; Prof. Hryniewiecki nimmt an, dass sie durch Mutation entstanden sei und nannte sie *S. fragilis* L. v. *sphaerica*. Nach Gadon (3) soll sie im Jahre 1785 aus Schweden eingeführt und im Bezirk Telsche (Telšiai) angepflanzt worden sein; als „schwedische“ Weide wurde sie von hier aus vegetativ durch Setzstangen in Samogitien und Lettland verbreitet. Dr. Lakschewitz aus Libau zweifelt daran, dass sie aus Schweden eingeführt worden sei; denn seiner Ansicht nach wächst die Knackweide nicht in Schweden und muss Allerwahrscheinlichkeit nach in Samogitien zuerst entstanden sein.

Im Jahre 1915 veröffentlichte C. Buettner (1) die Photographie einer kugelförmigen Weide aus Kurland; leider fehlen hier sowohl Name als auch Beschreibung.

Im Jahre 1933 fand ich 4 Exemplare von *Salix fragilis* L. v. *sphaerica* im Park der Gräfin Potulicka in Obory bei Warschau (Fig. 1, 3 u. 4); sie haben stark abweichende Merkmale von der gewöhnlichen Knackweide, die nicht nur im Bau der Krone und der Verzweigung, sondern auch im Bau der männlichen Blüten hervortreten. (Die lat. Diagnose der neuen Varietät siehe im polnischen Text).

Der Stamm der kugelförmigen Knackweide verzweigt sich gewöhnlich schon an der Basis. Charakteristisch sind für diese Varietät sehr zahlreiche kurze Zweige der höchsten Ordnungen, welche bei älteren Exemplaren nicht 20 cm überschreiten. Der Baum erreicht eine Höhe bis 6 m und einen Kronendurchmesser bis 9 m. Der Winkel zwischen den Zweigen beträgt 20—45°, selten 60°. Eine Tabelle gibt Unterschiede der Zweige und Knospen zwischen *S. fragilis* und v. *sphaerica* (Tab. 1).

Der Rand der jungen Blätter von v. *sphaerica* ist spärlich mit dünnen Härchen bedeckt, die obere und die untere Blattspreite ist völlig kahl, stark glänzend und klebrig. Die älteren Blätter sind dunkler, ohne Härchen am Rande, schmaler und etwas kürzer als bei *S. fragilis*, deutlich gesägt, die Blattnerven rötlich gefärbt, besonders bei jungen Blättern. Die Blätter der neuen Varietät entwickeln sich einige Tage früher als bei der Knackweide, fallen aber auch früher ab.

Bisher sind nur männliche Exemplare der kugelförmigen Knackweide gefunden worden. Die Staubfäden sind bis 5 mm lang und an der Basis mit

kurzen Härchen bedeckt; die Deckschuppen sind oben schmaler, enden stumpf, sind hohl und mit spärlichen jedoch ziemlich langen Härchen versehen.

In Polen sind bisher folgende Standorte der kugelförmigen Knackweide bekannt:

1. Bei Nowogródek nach Prof. Hryniewiecki (mit Vorbehalt).
2. In Obory bei Warschau — 4 Exemplare an einem Teich im Park; wurden aus Somogitien eingeführt.
3. Beim Dorfe Luciny in der Nähe von Kórnik im Posenschen nach einer brieflichen Mitteilung von Direktor A. Wróblewski.

Die kugelförmige Knackweide dürfte im neuzeitlichen Parkwesen eine bedeutende Rolle spielen, denn sie steht anderen kugelförmigen Bäumen durchaus nicht nach, eignet sich besonders zum Bepflanzen von Gewässern, kann aber auch als Alleebaum benützt werden.

JAN WALAS

Drugie stanowisko brzozy ojcowskiej (*Betula oycoviensis* Bess.) w Polsce.

Zweiter Fundort von Betula oycoviensis Bess. in Polen.

Do klasycznego stanowiska brzozy ojcowskiej (*Betula oycoviensis* Bess.), znajdującego się na wschód od wsi Szyce w lössowatym wąwozie, „zbiegającym powyżej wsi Hamernia do doliny Ojcowskiej“ (Szaferowa 1928), przybyło w bieżącym roku nowe, leżące 6 km na zachód od poprzedniego, w górnej części doliny Bolechowickiej.

Jest to drugie miejsce w Polsce, skąd zostały zebrane materiały zielnikowe, gdyż mimo, iż kilku autorów podawało brzozę ojcowską z różnych stanowisk — Berdau (1859 Nr. 1): „na torfach koło Kobierzyna“¹⁾, „na wzgórzu przy początkach doliny Ojcowskiej i po parowach od Szyce wbiegających“; Herbich (1857, 1860) w dolinie Ojcowskiej, na wyżynie między Szycami a Ojcowem²⁾; Jelenkin (1901) w dolinie Ojcowskiej — wszystkie okazy w krajowych i zagranicznych zielnikach pochodzą jedynie z Hamerni (Szaferowa 1928 str. 11).

To nowe stanowisko udało mi się znaleźć w czerwcu b. r. Przechodząc w czasie wycieczki brzegiem lasu, zauważyłem jeden okaz brzozy drobnolistnej. Bliższa analiza, potwierdzona przez Szaferową wykazała, że bezwątpienia jest to brzoza ojcowska. Składa się na to następujący kompleks cech, którym odznaczają się okazy znalezionej brzozy:

¹⁾ Już Herbich nie odnalazł tego stanowiska (Herbich 1860, str. 628).

²⁾ Herbich brzozy ojcowskiej nie widział na naturalnym stanowisku, opierał się tylko na informacjach Berdau'a.